

оцінку ресурсів підприємства, перспектив розвитку кон'юнктури ринку тощо.

Список літератури

1. Барроу, П. Бизнес-план, который работает [Текст] / П. Барроу; [пер. с англ.], [Вступ. ст. сэра Ричарда Брэнсона]. – М. : Альпина Бизнес Букс, 2006. – С. 12.
2. Сафронов, Н. А. Экономика организации (предприятия) [Текст] : учебное пособие для вузов / Н. А. Сафронов. – М. : Экономист, 2004. – С. 135.
3. Яковлев, О. І. Планування діяльності підприємства [Текст] : навчальний посібник / О. І. Яковлев, А. О. Устич. – Х. : Консум, 2005. – С. 17.
4. Мазаракі, А. А. Економіка торговельного підприємства [Текст] : підручник / А. А. Мазаракі, Л. О. Лігоненко, Н. М. Ушакова. – К. : Хрещатик, 1999. – С. 52–83.
5. Экономика советской торговли [Текст] : учебник для экономических вузов / Б. И. Гоголь [и др.]. – М. : Государственное издательство торговой литературы, 1955. – С. 130–134.
6. Платонова, Н. А. Планирование деятельности предприятия [Текст] : учебное пособие / Н. А. Платонова, Т. В. Харитонова. – М. : Дело и Сервис, 2005. – С. 100–104.

Отримано 31.03.2010. ХДУХТ, Харків.
© Н.М. Ткаченко, 2010.

УДК 65.011.46:664.66(477.54)

Т.Б. Кушнір, канд. екон. наук (ХДУХТ, Харків)

В.Ю. Шевчук, асист. (ХДТУБА, Харків)

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ РЕГУЛЮВАННЯ СИСТЕМИ ХЛІБОЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕГІОНУ

Визначено основні організаційно-економічні напрями регулювання системи хлібозабезпечення регіону, основні методи місцевих органів влади щодо регулювання системи хлібозабезпечення регіону.

Определенные основные организационно-экономические направления регулирования системы хлебообеспечения региона, основные методы местных органов власти относительно регулирования системы хлебообеспечения региона.

The basic organizational-economic directions of adjusting by the system of the region's bread's providing, basic methods of local authorities in relation to adjusting of the system of the region's bread's providing were determined.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Система хлібозабезпечення потребує постійної уваги з боку центральних та місцевих органів влади, що обумовлено її соціальною важливістю для суспільства та стратегічною спрямованістю для держави. Автори даного дослідження мають підстави вважати систему хлібозабезпечення виключно регіональною структурою: по-перше, регіони країни характеризуються неоднорідністю розвитку, в тому числі і ресурсного потенціалу, з чим на пряму пов'язані обсяги виробництва зерна у тому чи іншому регіоні; по-друге, ринок хлібопекарської продукції має виключно локальний характер; по-третє, обсяги випуску хлібопекарської продукції прямо пропорційно залежать від кількості населення у регіоні; по-четверте, значний вплив мають соціокультурні умови, які склалися у конкретному регіоні тощо. Враховуючи перелічені аспекти, можна стверджувати, що система хлібозабезпечення потребує злагодженого регулювання саме на регіональному рівні, за участі, переважно, місцевих органів влади.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання регулювання ринку продовольчих товарів, зокрема хлібопродуктів, досліджувалися такими вченими-економістами як А.Н. Васильченко, В.І. Власов, О.І. Гойчук, Т.М. Лозинська, М. Нетяжук, О.О. Шевченко та ін. Але, не дивлячись на плідну роботу науковців, на сьогоднішній день не вирішено низку питань, пов'язаних із повноваженнями місцевих органів влади, а також методів регулювання, які вони мають використовувати щодо системи хлібозабезпечення регіону.

Мета та завдання статті. Метою даного дослідження є виявлення організаційно-економічних аспектів регулювання системи хлібозабезпечення регіону, а також особливостей регіонального регулювання та основних методів, якими користуються місцеві органи влади.

Виклад основного матеріалу дослідження. Система хлібозабезпечення характеризується складністю своєї структури, оскільки має у своєму складі кілька галузей народного господарства, а також велику кількість державних та громадських установ і організацій, які регулюють та контролюють процес її функціонування. Автори даного дослідження визначають систему хлібозабезпечення як соціально-економічну систему, яка являє собою сукупність організацій та установ, функціонально пов'язаних між собою через механізм взаємодії виробництва, розподілу та регулювання з метою забезпечення населення хлібопекарською продукцією у необхідних кількості та якості, що відповідають фізіологічним потребам споживання та ступенз розвитку регіону.

Регулювання системи хлібозабезпечення відбуваються за кількома напрямками, зокрема регулювання ціноутворення, обсягів виробництва, рентабельності виробництва продукції, торговельних націнок, обсягів експорту та імпорту продукції.

В останній час проблеми хлібозабезпечення регіону стають все більш популяризованими, але конкретних заходів, які б покращили їхній економічний стан у разі збереження соціальної стабільності у суспільстві, досі не приймається. Нижче наведені конкретні проблемні аспекти, які, між іншим, спричиняють не завжди ефективною регіональною політикою і мають вирішуватися саме місцевими органами влади.

По-перше, стримування цін на зерно в умовах зростання цін на добрива, паливо, засоби захисту рослин значно знижує прибутковість підприємств, у результаті чого, вони позбавляються фінансових можливостей використовувати сучасні більш ефективні технології та розширювати виробничі потужності. Це змушує виробників переорієнтуватися на більш прибуткові культури. Такі ж наслідки має стримування цін на соціальні види хлібопекарської продукції в ситуації подорожчання енергоносіїв та сировини.

По-друге, значна матеріаломісткість притаманна усім виробникам системи хлібозабезпечення. Виробники зерна зазнають великих витрат на паливно-мастильні матеріали, що спричинено змушеними переміщеннями засобів праці на великі відстані. Хлібопекарська продукція має у своєму складі до 70% борошна, вона доволі енергомістка, а її постачання потребує значних витрат на пальне. Вирішити цю проблему можуть бюджетні дотації, або регулювання цін на пальне за допомогою диференціації ставок акцизного збору.

По-третє, проблемним аспектом виступає нерациональне розміщення виробництв та мереж зберігання і перерозподілу зерна, а також виробництв і збутових мереж борошна та хлібопекарської продукції. Це призводить до подорожчання продукції, при чому директивно встановленні обмеження торговельних націнок на регульовану продукцію не включають транспортні витрати на міжрегіональні маршрути. Тобто, оптимізація розташування інфраструктурних елементів шляхом побудови логістичних систем у кожному регіоні, відповідно до його потреб та можливостей, дозволить знижувати собівартість продукції за рахунок скорочення транспортних витрат.

По-четверте, учасники системи хлібозабезпечення мають низьку оборотність коштів (особливо зерновиробники) та велику дебіторську заборгованість. Даний аспект потребує налагодження ефективного механізму взаємних розрахунків, для зменшення обсягів дебіторської за-

боргованості та вивільнення маси грошових коштів для інтенсифікації виробництва.

По-п'яте, сплата великих відсотків за кредитами. Ця проблема вирішується державними та місцевими органами влади шляхом здешевлення кредитів, тобто сплати банкам певної частини відсотків.

По-шосте, значний диспаритет цін. У праці [1, с. 266-267] визначено три основні чинники диспаритету цін у сільськогосподарському виробництві: низька місткість внутрішнього ринку сільськогосподарської продукції; підприємства паливно-енергетичного комплексу, машинобудування, хімічної промисловості поставляють свою продукцію сільгоспвиробникам майже за світовими цінами, що не може не відбитися на підвищенні собівартості сільськогосподарської продукції, за незмінних цін на неї; невідповідність, нерівномірність та диспропорційність розвитку сільгоспвиробників та переробної промисловості. Вирішення цієї проблеми відбувається за рахунок дотацій із бюджетів різних рівнів, впровадження заставних та інтервенційних цін на зерно.

По-сьоме, рентабельність виробництва зерна в останні роки не досягає і 20%, тобто рівня, який на думку спеціалістів є мінімальним, при цьому раціональним рівнем вважається рентабельність 40%, яка створює необхідні умови для оновлення основних фондів та застосування технологій виробництва зерна, які дозволяють збільшувати врожайність. Рентабельність борошномельних та хлібопекарських підприємств також характеризується доволі низьким рівнем через встановлення фіксованої рентабельності для соціально значущої частини продукції (яка складає у загальному обсязі виробництва близько 15% [2]). Органи державної влади намагаються зрівноважувати економічну та соціальну складові діяльності хлібопекарських підприємств, але все ж таки їх політика направлена на адміністративне стримування цін на соціально важливі продовольчі товари. Впроваджуючи регуляторну політику, місцеві органи влади дотують соціально орієнтованих виробників, поставляючи хлібопекарським підприємствам борошно, яке призначене для соціальних сортів хліба, з Державного резерву за цінами нижчими на 10...15%, ніж на ринку.

Крім перерахованих аспектів існує ще безліч проблем, з якими стикаються суб'єкти системи хлібозабезпечення регіону. Тому, на думку авторів даного дослідження органи регіональної влади мають здійснювати регулювання системи хлібозабезпечення регіону за двома основними векторами: організаційним та економічним.

До організаційних напрямів регулювання системи хлібозабезпечення можна віднести формування нормативно-правової бази та інформаційно-аналітичного забезпечення, тобто органи влади мають взяти

на себе не лише законотворчі зобов'язання, щодо регулювання системи хлібозабезпечення, але й зібрання та аналіз даних, щодо стану ринків зерна, борошна та хлібопекарської продукції, які б були доступні виробникам та іншим суб'єктам для створення найбільш ефективної та оптимальної системи хлібозабезпечення у регіоні; створення і розвиток інфраструктури, тобто створення регіональних логістичних мереж, раціональне розташування виробництв, нарощування фірмових торговельних ланцюгів; посилення контролю за якістю та безпекою продукції, для цього необхідна нормативно-правова база, яка б мала за мету контроль заради здоров'я та безпеки суспільства і при цьому не перешкождала ефективній роботі підприємств; розвиток інтеграційних процесів усередині системи хлібозабезпечення, що потребує створення спеціальних погоджувальних міжгалузевих комісій у регіональних органах влади для вирішення та врегулювання міжгалузевих відносин; бюджетне фінансування економічних і соціальних цільових програм, інвестиційних прогнозів; розробка планів і прогнозів розвитку системи хлібозабезпечення регіону; регулювання експорту та імпорту продукції, шляхом встановлення квотування на її ввезення та вивезення з регіону, а також захист вітчизняних виробників на внутрішньому ринку і сприяння їхньому просуванню на зовнішні ринки.

Економічні напрями регулювання системи хлібозабезпечення регіону включають наступне:

1. Регулювання попиту та пропозиції усередині системи хлібозабезпечення. Для цього має бути чітко відпрацьований та налагоджений механізм здійснення резервних, інтервенційних, регіональних та заставних закупівель зерна та борошна, а також їхнього подальшого використання для вироблення кінцевої хлібопекарської продукції соціального призначення.

2. Регулювання процесів ціноутворення у системі хлібозабезпечення. Цінове регулювання органами влади має відповідати вимогам часу та ринкової економіки. Якщо ціни на борошно та хлібопекарські вироби соціального призначення регламентуються місцевими органами влади, то мають бути прийняті заходи щодо відшкодування втрат виробникам, в протилежному випадку вони почнуть переорієнтовуватися на більш вигідну та рентабельну продукцію для збільшення своїх прибутків.

3. Необхідним аспектом підтримки суб'єктів системи хлібозабезпечення регіону на сьогоднішньому етапі її розвитку є часткове відшкодування їм деяких витрат, таких як витрати на пальне, мінеральні добрива, основні матеріали (наприклад, борошно для виготовлення соціальних сортів хліба), комунальні витрати, здешевлення відсотків за короткостроковими та

середньостроковими кредитами, придбання сільськогосподарської техніки зерно виробникам, компенсація додаткових витрат, які ті або інші господарючі суб'єкти зазнають під час вирішення регіональних потреб тощо. Крім того у сучасних умовах дієвим важелем регулювання залишається надання субвенцій для окремих підприємств, що працюють у складних соціально-економічних умовах.

4. Створення умов для залучення з інших регіонів із-за кордону інвестицій для реалізації завдань регіонального розвитку системи хлібозабезпечення. Для цього необхідно стабілізувати політичну ситуацію, а також, окрім створення сприятливих економічних та законодавчих умов, необхідне створення такого іміджу регіону, який би задовольняв інвесторів і спонукав їх вкладати кошти у розвиток даного регіону.

5. Введення диференційованих норм амортизації для прискорення технічної реконструкції й модернізації виробництв на підприємствах системи хлібозабезпечення регіону.

6. Надання податкових пільг підприємствам, що виконують соціальні функції. У наукових колах та серед виробників давно обговорюється питання щодо необхідності зниження ставки податку на додану вартість зокрема на хлібопекарську продукцію. Науковці стверджують [3; 4], що для забезпечення нормальної прибутковості хлібопекарських підприємств необхідно ввести спеціальну ставку ПДВ (від 10 до 18%) при незмінних цінах на продукцію. При цьому отриманий за рахунок цього додатковий прибуток хлібопекарські підприємства мають направити на розвиток виробництва.

7. Розміщення на підприємствах регіону замовлень для загально-регіональних потреб, до яких можуть відноситись закупівля продукції для дитячих установ, лікарень, військових частин та соціально незахищених верств населення, які перебувають на утриманні держави тощо.

Перераховані заходи мають здійснюватися місцевими органами влади, метою яких повинна бути не лише соціальна стабільність у регіоні, але й ефективний розвиток виробників.

Висновки. Регулювання системи хлібозабезпечення регіону місцевими органами влади має здійснюватися на принципах своєчасності та адекватності прийняття рішень, інтегрованості, комплексності та системності підходів щодо всіх суб'єктів ринкового механізму та населення регіону.

Важливим напрямом подальшого розвитку системи хлібозабезпечення регіону, на думку авторів даного дослідження, є інтеграція усіх виробничих структур, а в майбутньому створення кластеру, що дозволить досягти необхідних результатів та полегшить діалог між ор-

ганами влади та підприємцями, об'єднає їхні зусилля для досягнення соціального ефекту у регіоні.

Список літератури

1. Хижа, Н. М. Диспаритет цін: чинники і сфери формування та шляхи подолання [Текст] / Н. М. Хижа // Науковий вісник НЛТУ України. – 2008. – Вип. 18. – С. 265–269.

2. Владимиров, Д. Массовое помешательство / Д. Владимиров, Г. Татаренко // Бизнес. – 2008. – №10. – С. 119–121.

3. Нетяжук, М. В. Социальные и экономические аспекты государственного регулирования цен на хлеб [Текст] / М. В. Нетяжук // Економіка України. – 2005. – №3. – С. 63–67.

4. Чередниченко, О. М. Ефективність використання ПДВ в Україні [Текст] / О. М. Чередниченко // Фінанси України. – 2004. – №7. – С. 27–35.

Отримано 31.03.2010. ХДУХТ, Харків.

© Т.Б. Кушнір, В.Ю. Шевчук, 2010.

УДК 347.72.035:334.75

Ю.О. Зінченко, асп.

ОПТИМІЗАЦІЯ СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА

Розглянуто шляхи та основні етапи оптимізації структури капіталу акціонерного товариства за допомогою фінансового левериджу з метою підвищення фінансової стійкості та ефективності фінансової діяльності корпорації.

Рассмотрены способы и основные этапы оптимизации структуры капитала акционерного общества с помощью финансового левериджа с целью повышения финансовой устойчивости и эффективности финансовой деятельности корпорации.

The ways and the main stages of optimization the joint-stock company's capital structure by means of financial leverage, purposely increasing the financial stability and the effectiveness of corporation's financial activity were considered in the article.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Діяльність підприємства в умовах ринкової економіки будь-якої форми власності безпосередньо залежить від фінансового капіталу та його структури. Досягнення стратегічних цілей підприємства також значно залежить від ефективності управління капіталом товариства та формування оптимальної його структури.